

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio I. De significationibus nominis Qualitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

18 Sed contra, quia vel infinitudo in actu repugnat omni creaturæ vel non; si repugnat omni creaturæ ut inquit, & docet P. Suarez: ergo etiam repugnat quantitati, seu magnitudini ut sic, quia quod repugnat superiori repugnat omni contento sub illo: ergo adhuc per non repugnantiam non est proprietas quantitatis.

19 Si non repugnat enti creato ut sic non solum non repugnat quantitati, sed etiam qualitati, quia nulla cogit ratio ad asserendum repugnare qualitati, & non quantitati, & ideo qui asserunt posse dari infinitum in actu in quantitate, similiter asserunt posse dari infinitum in qualitate, non solum intensive secundum gradus, sed etiam extensive secundum partes eorumdem graduum extensas; unde Deus posset facere calorem ut unum infinite extensum sine aliqua intensione gradus ut duo, nam albedo, calor, & reliquæ qualitates, licet non habeant partes impenetrabiles à se, sed à quantitate, nihilominus habet partes entitativas secundum quas potest in infinitum extendi; ergo in hoc casu non est maior ratio, quare infinitudo adhuc sub distinctione possit convenire quantitati solum.

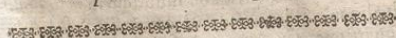
20 Aliæ proprietates sunt quæ proprius, & verius ut ita dicam, conveniunt quantitati, v.g. impenetrabilitas ratione cuius una quantitas expellit aliam ab eodem loco, & hæc soli, & semper convenit naturaliter quantitati, neque potest separari naturaliter ab illa sicut non potest risibilitas separari naturaliter ab homine, licet supernaturaliter possit. Item conversim prædicatur de quantitate, & sic est verum dicere, est quantum: ergo impenetrabile; est impenetrabile; ergo quantum: ergo in omni rigore est proprietas quantitatis; unde proprietas quantitati ut est continua, v.g. corpus, quæ sola est completa, & per se quantitas convenit proprie tamquam propria passio, imo, & numero quatenus habet rationem quantitatis convenit suo modo, quia sicut una quantitas est impenetrabilis, ita ternarius quantitatum est impenetrabilis, imo punctum est impenetrabile, quia est quantitas, & sic excludit unum punctum aliud à proprio loco, ratione cuius potest componi extensum à punctis, ut diximus in physicis.

21 Aliæ proprietates solent assignari, v.g. divisibilitas physica, extensio de quibus an sint proprie passiones alij longissime disputant, videantur quibus Lectorem remitto, quia angustiis temporum coarctamur, &c.

DISPUTATIO XI.

De predicamento Qualitatis.

QVÆSTIO I.

De significationibus nominis Qualitas.

PRIMO significat hoc nomen Qualitas differentiam substantialem, & essentialem rei, quod docet Aristoteles 5. metaphysice, cap. 14. & 28. & in predicamentis, id declarat ex modo interrogandi, & respondendi, nam

interroganti quale animal sit homo? responderi solet esse rationale: huius vestigiis insitit Porphyrius, dicens differentiam prædicari in quale.

Iurisperiti etiam hac utuntur significatione ut secundum Sazinum probat textus in lege stipulatio, digestis de verborum obligationibus, quapropter qualitatem esse asserunt quæ speciem ex differentibus declarat; unde quam Vlpianus in leg. heredes, 2. §. sed & si, ff. de testam. numerum. speciem appellat: eam Papinianus in lege qui non, 78. §. 1. ff. de heredi- bus instituendis, qualitatem seu differentiam vocat; similiter Caius in lege 74. digestis de verborum obligationibus, qualitatem demonstrari ait, cum certam speciem, aut differentiam nominamus, sive talis differentia sit specifica, sive individualis, per quam constituitur aliquid, veluti cum dicitur fundus Tusculanus, homo Stichus, ut patet ex lege sequi, cum vinum campanum optimum dicimus, ubi differentia substantialis fictione iuris nominatur illa perfectione vini campanici. Ea res, inquit Orho, facit ut ea appellatio certi significati- va sit.

Cum hac acceptione recurrit illa, qua qualitas pro tota specie sumitur, ut apud Ciceronem 1. acade, 36. ibi: sed quod ex utroque (id est ex materia, & vi) id iam corpus, & quasi qualitatem quandam nominabant. Item lib. 2. acad. quest. earum igitur inquit, qualitatum sunt aliæ principum, aliæ ex iis ortæ. Itaque aer, ignis, & aqua, & terra prima sunt. Ex iis autem ortæ animalium formæ earum rerum quæ gignuntur è terra, ubi principes qualitates vocat species integras elementa nimirum, aërem, ignem, aquam, & terram. Et in hac significatione dicent Iurisperiti qualitatem vini, frumenti, &c. species, seu genera vini ut in lege 21. §. sed etsi digestis, qui test. fac. cum lege 78. §. 1. ff. de heredi. instituendis lege 4. ff. de viui. leg. 75. ff. de verborum oblig.

Secundo significat nomen qualitas formam rei substantialem apud Ciceronem 1. acad. quest. 41. & cum ita moveatur illa vis, quam qualitatem esse dicimus, id est formam, & 2. de natura Deorum, illi autem quemadmodum allueverant ex corpulculis non colore, non qualitate aliqua, quam novæ græci appellant, non sensu præditis, &c. eodem modo utupat Vlpianus lege 14. de contrahenda emptione. Et apud Platonem passim hæc significatio, seu acceptio reperitur, ut in Thymæo, &c. item in Phedone, necnon & apud Aristotelem 4. metaphysice cap. 5. ubi materiam, quantitatem, formam vero qualitatem appellat; quin etiam in prædicamentis secundas substantias qualitates appellare videtur, quatenus secundæ substantiæ quælo quid significant, nimirum quia secundæ substantiæ aliquo modo comparantur ad primam per modum formæ.

Physici medici corpora concreta contemplan- tur, & tractant, qualitates primas, & secundas maxime considerant; primas vocant eas, quæ quatuor elementa prima constituunt, secundas ex his composita. Quatuor primas explicat Galenus lib. 5. de composit. medicament. & tom. 1. lib. 1. de elementis, & commentar. 1. in lib. Hippocratis de humena natura, quæ repetit idem 10. §. lib. 3. de natural. facultatibus, cap. 4. item 5. de simpli. medicam. quia primas qualitates causæ sunt, inquit, 1. de elementis om- nium entium validæ qualitates receptæ sibi simile corpus efficiunt; unde idem tom. 1. lib. de semine, scribit validas illas existima, & primas, quæ totam substantiam immutare possunt prima solas, ut idem

Quæst. II. Quid, & quæ sit qualitas. 647

idem scribit lib. de artis medica constitutione in Isagogicis. Et hæc primum docuit aperte Hippocrates; postea explicuit Aristoteles, vt idem scribit rom. 6. lib. 1. Methodi medendi, cap. 2. & rom. 1. lib. de natura lib. faciat. cap. 3.

Considerant, & Iuriconsulti intrinsecam, & extrinsecam qualitatem, & substantiam, vel specificam, & accidentalem: siquidem, & prædij qualiter se habere dicantur, secundum propriam bonitatem, salubritatem, & amplitudinem, apud Iuriconsul. Celsum in l. 86. quid aliud, de verbor. & rerum significat. lib. 5. tit. 16. vbi lego non æqualiter, sed qualiter, quamquam: sed num bene, ipsi viderint, Alciatus ipse, æqualiter legat, & aliter alij sentiant. Porro extrinsecam qualitatem prædij, est illa quæ servitutis impostio est, vt bene Baldus in authentic. ei qui, C. de bonis authorit. iudicis possidend. definitur, servitutem esse accidentalem habitudinem, & extrinsecam qualitatem prædij. Nam ea dum fundus vti optimus est, venditur, omnino excluditur, & liber censetur natura, vt scribit Venuleius Iuriconsul. in l. 75. quod ad servitutes de exstion. lib. 21. l. 2. considerant, & in delictis, seu criminibus, contractibus, testamentis, & alijs, & personarum, & negotiorum, & rerum qualitates, quæ per singula explicare non est necessarium.

Tercio significat quodcumque accidens, seu quaecumque accidentalem affectionem, vt Porphyrius in c. de genere, dixit accidentia omnia prædicari in quale.

Qualitas, inquit Gregorius Tolosanus, est ens accidentale, & forma accidentalis incorporalis, ratione cuius vel secundum quam, quidpiam dicitur quale, veluti à iustitia dicitur iustus, à albedine albus: sic de similibus. Quæ qualitatis finitio sumpta est ab effectu, & à posteriori, nam qualitas est causa formalis qua efficiuntur quales; est & qualitas per passionem, vt dicimus, quale calefactum, refrigeratum, iustum per iustitiam, &c. habet etiam ex nostra coniunctione genus, & differentiam, satis autem superque constat genus, & substantiam, & accidentium generale esse ens.

Vltimo significat accidens quoddam reale absolutum à quantitate distinctum, in qua acceptione hic quaritur quid sit.

Tandem alij sic definiunt. Qualitas est accidens reale constitutum ad perficiendam substantiam in suo esse, vel in virtute agendi.

Aliam denique definitionem hoc modo fabricatus est P. Hurtado. Qualitas est accidens absolutum à qualitate distinctum.

SECTIO II.

Nostra sententia proponitur.

Prima conclusio: difficillimum est naturam qualitatis vt sic secundum prædicata essentialia vnica definitione essentiali definire, quæ conveniat omnibus speciebus qualitatis. Tum propter varias convenientias quas species huius prædicamenti habent cum speciebus aliorum prædicamentorum. Tum maxime propter disconvenientiam diversissimam, qua dividuntur, & separantur species huius prædicamenti, ratione cuius maxime dividuntur Doctores in assignanda aliqua definitione comprehendente omnes qualitates, quod egerime sit ab ipsis: quapropter nulla ex eis quas numeravimus, est præcedenti aliquo defectu desinit laborare.

Secunda conclusio: prima definitio Aristotelis est vitiosa. Probatum sic: à paritate rationis, nam hæc esset defectuosa definitio, quantitas est quæ quanti esse dicimur, & relatio est quæ relati esse appellamur, & vbi est, quo vbiati constituimur: ergo propter eandem rationem defectuosa dicenda est Aristotelica definitio.

Secundo illa definitio quæ non est clarior de finito ex eo quod explicet ignotum per æque ignotum laborat vitio obscuritatis: sed ita se habet hæc definitio: ergo est vitiosa: maior est vna ex regulis definitionis; minor probatur: hæc definitio explicat qualitatem per solum effectum formalem primarium: sed effectus formalis qualitatis est æque ignotus, ac ipsa qualitas, tam ignotum, & difficile est cognoscere quid sit quale, quam quid sit qualitas, ratione cuius obscurissimum est cognoscere quid significet hæc denominatio qualis, & qualitatis, & in quo distinguatur à denominationibus cæterorum accidentium: ergo.

Tertia conclusio: secunda, & tertia definitio non recte traduntur prima, quia insufficientes; nam illa est insufficientis definitio, quæ non convenit omnibus contentis sub ratione definiti vt sic: sed ita se habet hæc definitio: ergo, &c. probatur minor, in Angelis dantur veræ qualitates vt intellectiones, volitiones, intellectus, & voluntas: sed in Angelis non dantur formæ quas sequantur tales qualitates, quia cum Angelus sit substantia completa simplicissima, carens omni compositione essentiali physica, nulla constituitur forma substantiali, quam possint sequi qualitates Angeli: ergo.

Altera definitio desumpta ex Divo Thomæ non placet, quia dum qualitas dicitur modus, seu determinatio subiecti, vel sumitur quatenus modus distinguitur à propria entitate, & realitate simpliciter, vel quatenus in latiori quadam significatione dicitur modus: sed neutro modo explicat proprie essentiam qualitatis: ergo, &c. Probatum minor quantum ad primam partem, quia si qualitas in tali definitione sumatur rigore pro modo, definitio illius non convenit præcipuis

QVÆSTIO II.

Quid, & quæ sit qualitas.

SECTIO I.

Sententia adversaria proponitur.

ARISTOTELES 5. metaphysica agens de prædicamento qualitatis sic definit qualitatem. Qualitatem dico, quæ quales quidem dicuntur.

Alij ita definiunt: Qualitas est accidens absolutum consequens formam.

Alij vero sic definitionem faciunt. Qualitas est modus seu determinatio subiecti secundum esse accidentale, sic colligitur ex Divo Thomæ 1. 2. q. 49. art. 2.